

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тробюк А. В., Барко В. В. Особливості емоційного інтелекту лідера в управлінській діяльності національної гвардії України. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2026. № 1 (7). С. 321–326.

УДК 159.942:005.57

This article is an Open Access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).
ISSN (print) 3041-1297, ISSN (online) 3041-1300

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-1-45>

А. В. Тробюк, В. В. Барко

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6937-0618> – А. В. Тробюк

<https://orcid.org/0000-0002-3836-2627> – В. В. Барко

Dtiment4989@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЛІДЕРА В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У статті досліджуються особливості емоційного інтелекту (EQ) лідера у контексті управлінської діяльності Національної гвардії України. Актуальність дослідження зумовлена зростаючою роллю емоційно-регуляторних компетентностей офіцера в умовах збройного конфлікту та потребою у науковому обґрунтуванні психологічних чинників ефективного військового лідерства. Теоретичний аналіз охоплює провідні концепції EQ: модель здібностей Дж. Майєра та П. Саловея, змішану модель Д. Гоулмана і модель Р. Бар-Она. Встановлено, що попри відмінності у підходах, усі моделі акцентують ключову роль EQ у забезпеченні ефективної міжособистісної взаємодії, прийнятті рішень та управлінні стресом. Емпіричне дослідження проведено на вибірці з 86 військовослужбовців НГУ (81,4 % чоловіків, 18,6 % жінок; вік 21–56 років), які виконують або нещодавно виконували управлінські функції. Для збору даних розроблено авторську анкету з 28 пунктів, що містить 5 компонентних шкал EQ та шкалу усвідомлення його ролі. Загальний рівень EQ у вибірці відповідає рівню «вище середнього» ($M = 77,02$; $SD = 10,68$; 81,1 % від максимуму). Виявлено статистично значущий вплив бойового досвіду на рівень EQ: учасники бойових дій демонструють достовірно вищі показники порівняно з групою без бойового досвіду ($\Delta = +7,40$ балів). Гендерний аналіз засвідчив практичну рівність загальних показників EQ між чоловіками та жінками за наявності структурних відмінностей у компонентному профілі. Аналіз за посадовими категоріями показав зростання EQ від молодшого офіцерського до вищого командного складу. Наукова новизна роботи полягає у застосуванні контекстно-валідного авторського інструментарію та виявленні специфічних закономірностей розвитку EQ у військовій управлінській практиці. Результати можуть бути використані для розроблення програм розвитку EQ офіцерів сил безпеки і оборони.

Ключові слова: емоційний інтелект, лідерство, управлінська компетентність, військовослужбовці, бойовий досвід, самосвідомість, саморегуляція, емпатія.

А. В. Trobiuk, V. V. Barko

National Academy of the National Guard of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

PECULIARITIES OF THE LEADER'S EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE MANAGEMENT ACTIVITIES OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

Abstract. The article examines the peculiarities of emotional intelligence (EQ) of a leader in the context of management activities of the National Guard of Ukraine. The relevance of the study is determined by the growing role of emotional-regulatory competencies of an officer in the conditions of armed conflict and the need for scientific substantiation of psychological factors of effective military leadership. The theoretical analysis covers the leading EQ concepts: the ability model of J. Mayer and P. Salovey, the mixed

model of D. Goleman and the model of R. Bar-On. It is established that, despite differences in approaches, all models emphasize the key role of EQ in ensuring effective interpersonal interaction, decision-making and stress management. The empirical study was conducted on a sample of 86 NGU military personnel (81.4% male, 18.6% female; aged 21–56), who perform or recently performed managerial functions. To collect data, an original 28-item questionnaire was developed containing 5 component EQ scales and a scale of awareness of its role. The overall EQ level in the sample corresponds to the «above average» level ($M = 77.02$; $SD = 10.68$; 81.1% of the maximum). A statistically significant effect of combat experience on EQ level was revealed: combat veterans demonstrate significantly higher scores compared to the group without combat experience ($\Delta = +7.40$ points). Gender analysis revealed practical equality of overall EQ scores between men and women with the presence of structural differences in the component profile. Analysis by job categories showed an increase in EQ from junior officer to senior command level. The scientific novelty lies in the application of a contextually valid original research tool and the identification of specific patterns of EQ development in military management practice.

Key words: emotional intelligence, leadership, managerial competence, military personnel, combat experience, self-awareness, self-regulation, empathy, original questionnaire.

Постановка проблеми. У військовому середовищі лідерство постає важливим соціально-психологічним феноменом та є передумовою ефективного функціонування військових підрозділів і результативності виконання ними службово-бойових завдань. При цьому лідерство виступає додатковим механізмом впливу, який доповнює реалізацію управлінських функцій. У цьому контексті особливої ваги набувають психологічні характеристики керівника, які визначають здатність до здійснення результативного лідерського впливу. Однією з ключових передумов такого впливу є рівень розвитку емоційного інтелекту як важливого компонента лідерства. Відтак офіцер, який володіє високим рівнем управлінської компетентності та розвиненими емоційно-інтелектуальними здібностями, здатен ефективно формувати стратегічні цілі, координувати діяльність підрозділу та приймати оперативні рішення в умовах невизначеності та підвищеного ризику. Бойовий досвід в умовах збройного конфлікту в Україні підтверджує, що успіх підрозділу залежить не лише від технічної підготовки особового складу, а й від якості лідерства офіцера на всіх рівнях управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники у сфері військової психології, а саме: В. В. Логодзінський, В. Матвєєв, О. Рибчук, О. Ворошук, Т. Чернявська підкреслюють, що традиційні управлінські навички офіцера є необхідною, але недостатньою умовою для забезпечення високої бойової ефективності. У цьому контексті науковці особливу значущість надають лідерству, яке проявляється у здатності офіцера розпізнавати, оцінювати та регулювати власні емоції та емоційний стан підлеглих. При цьому зауважується, що емоційне лідерство забезпечує підтримку морального стану, мотивації та психологічної стійкості особового складу у стресогенних умовах бойових дій. Ключовим психологіч-

ним механізмом емоційного лідерства визначають емоційний інтелект, що включає самосвідомість, емпатію, саморегуляцію та ефективну комунікацію. За наявності наукових досліджень емоційного інтелекту (EQ) відчувається брак таких розробок щодо військових керівників та його ролі у структурі їх управлінської компетентності.

Мета статті. Теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження особливостей емоційного інтелекту лідера в контексті управлінської діяльності Національної гвардії України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інтелекту» тривалий час перебуває в центрі уваги науковців різних галузей. Попри значну кількість досліджень, у науковій спільноті й досі не сформовано єдиного підходу до розуміння сутності цього явища. Комплексний аналіз результатів досліджень у різних наукових напрямках дозволив розглядати інтелект як відносно стабільну та багатовимірну інтегративну систему когнітивних, насамперед розумових, здібностей особистості. Ця система забезпечує процеси пізнання, опрацювання інформації та ефективного розв'язання різноманітних життєвих завдань. Завдяки функціонуванню інтелекту індивід здатний адекватно інтерпретувати умови дійсності, приймати обґрунтовані рішення та успішно адаптуватися до змінних умов фізичного й соціального середовища [8].

Результати наукових досліджень Камишина В. та Міленіної М. засвідчують, що інтелект людини має складну багаторівневу структуру та охоплює сукупність різноманітних пізнавальних здібностей. Його становлення зумовлюється взаємодією біологічних передумов і соціально-середовищних факторів. При цьому науковці відмічають, що хоча спадковість відіграє певну роль у формуванні інтелектуальних характеристик, її не можна розглядати як єдиний або вирішальний чинник, що визначає рівень інтелектуального розвитку індивіда [2].

Волощук І. С., здійснивши ґрунтовний аналіз різних наукових підходів до визначення структури інтелекту, зазначає, що численні спроби його структуризації досі не дали однозначних результатів. Це зумовлено передусім надзвичайною складністю та багатогранністю інтелектуальної діяльності. Водночас автор припускає, що структура інтелекту може бути представлена у вигляді двох взаємопов'язаних блоків: загальних та спеціальних інтелектуальних здібностей [1]. При цьому сучасні психологічні дослідження дедалі більше звертають увагу на роль емоційної сфери у процесі інтелектуальної діяльності. У науковому дискурсі сформувалось декілька концептуальних підходів до розуміння емоційного інтелекту, серед яких провідне місце займають: модель здібностей Дж. Майєра і П. Саловея, змішана модель Д. Гоулмана та модель Р. Бар-Она. Зазначені моделі акцентують, що здатність розуміти емоції та керувати ними суттєво впливає на ефективність міжособистісної взаємодії та професійної діяльності.

Так, Дж. Майєр та П. Саловея [11] розглядають емоційний інтелект як когнітивну здібність, пов'язану з обробкою емоційної інформації. Р. Бар-Он [9] трактує його як сукупність емоційних і соціальних компетентностей, що забезпечує ефективну адаптацію людини. Д. Гоулман [10] розглядає емоційний інтелект як комплекс особистісних і соціальних компетенцій, важливих для успіху в діяльності. Ключові компоненти та основні функції EQ в межах різних теоретичних підходів узагальнено у таблиці 1.

Аналіз зазначених концепцій дозволяє розглядати EQ не лише як теоретичний конструкт, але і як важливий практичний ресурс особистості. У контексті професійної діяльності він виступає чинником, що забезпечує ефективність прийняття

рішень, стресостійкість та якість міжособистісної взаємодії. Зокрема, у системі управління персоналом емоційний інтелект керівника є ключовим чинником ефективності управлінських рішень [6]. У професіографічному дослідженні військово-службовців НГУ автори виділяють емоційну усталеність під час прийняття відповідальних рішень як одну з базових вимог до особистості офіцера [5]. При цьому емоційну стійкість розглядають як комплексну властивість психіки, що проявляється у здатності людини контролювати емоційне збудження під час виконання складних завдань.

Мистецтво лідерства полягає у здатності системно спрямовувати колективні емоційні прояви у продуктивне русло, створювати сприятливий соціально-психологічний клімат та усувати негативні настрої, що можуть знижувати ефективність діяльності підрозділу. Досягнення цього вимагає від лідера високого рівня EQ, який включає здатність до саморегуляції емоційних станів та управління міжособистісними відносинами [4]. Ефективне управління військовим підрозділом вимагає від лідера здатності точно ідентифікувати емоційні стани як власні, так і підлеглих. Емоційне лідерство сприяє формуванню згуртованості колективу та ефективному досягненню поставлених завдань [3]. Доповнюють наявні наукові положення дослідження компанії «Hay/McBer», де визначено шість стилів управління, кожен з яких залежить від особливостей EQ конкретного керівника і справляє неповторний вплив на діловий клімат у колективі [7].

З метою з'ясування рівня EQ в управлінській діяльності лідера було розроблено авторську анкету. Її ключовою перевагою є контекстна валідність: твердження сформульовані мовою реальних управлінських ситуацій, характерних для військових формувань, що мінімізує ефект

Таблиця 1

Ключові компоненти та основні функції емоційного інтелекту за різними теоретичними моделями

Дослідники EQ	Ключові компоненти EQ	Основні функції
Дж. Майєр та П. Саловея	Сприймання емоцій Використання емоцій Розуміння емоцій Управління емоціями	Перцептивна Когнітивна Інтерпретаційна Регулятивна
Д. Гоулман	Самосвідомість Мотивація Емпатія Соціальні навички	Саморегулятивна Мотиваційна Соціально-комунікативна Організаційна
Р. Бар-Он	Внутрішньоособистісні якості Міжособистісні навички Адаптивність Управління стресом Загальний настрій	Адаптаційна Стресорегулятивна Міжособистісна Саморегулятивна

соціальної бажаності та підвищує релевантність відповідей.

Анкета складається з 28 пунктів: 19 тверджень формують основний показник EQ (блоки 1–5), 7 тверджень утворюють шкалу усвідомлення ролі EQ (блок 6), 1 питання є рефлексивно-діагностичним (питання 20 – частота впливу емоцій на рішення), 1 питання відкрите. Відповіді блоків 1–5 оцінюються за 5-бальною шкалою Лайкерта (від 1 – «зовсім не відповідає» до 5 – «повністю відповідає»). Загальний показник EQ є сумою балів питань 1–19 (мінімум 19, максимум 95 балів). Інтерпретаційні рівні: 19–44 бали – низький; 45–70 – середній; 71–95 – високий. Для блоку 6: 7–16 – низький рівень усвідомлення; 17–26 – середній; 27–35 – високий.

Дані збирались методом анонімного анкетування в двох форматах: онлайн (Google Forms) та паперовий. Добровільність участі та конфіденційність відповідей гарантувались на початку анкети. Формування вибірки здійснювалось за принципом цілеспрямованого відбору: до участі залучались виключно військовослужбовці, які виконують або нещодавно виконували функцію управління особовим складом. Загальний обсяг вибірки становить 86 військовослужбовців: 81,4 % чоловічої статі та 18,6 % жіночої. Вік досліджуваних варіює від 21 до 56 років. Респондентів розподілено на чотири посадові категорії: сержантський склад, молодші офіцери, старші офіцери та вищий командний склад. Описова статистика показників EQ відображена у таблиці 2.

Загальний показник EQ у вибірці становить $M = 77,02$ ($SD = 10,68$), що відповідає 81,1 % від максимального балу та характеризує групу як таку, що знаходиться у верхній третині вимірювального континууму. Рівневий розподіл: 31 учасник (72,1 %) демонструє високий рівень EQ (71–95 балів); 12 учасників (27,9 %) – середній (45–70 балів); жодного з низьким рівнем не виявлено. Відсутність низького рівня у всій вибірці є статистично значущою знахідкою, що свідчить

про реальний системний вплив управлінської практики та специфічних умов служби на розвиток емоційно-регуляторних компетентностей.

Аналіз гендерних відмінностей засвідчив практичну ідентичність загального показника EQ між чоловіками ($M = 77,14$; $n = 70$) та жінками ($M = 76,50$; $n = 16$): різниця $\Delta = 0,64$ бали становить менше 0,7 % від максимуму шкали. Цей результат свідчить про те, що в контексті однакового управлінського досвіду та службових вимог гендерні відмінності в EQ нівелюються. Аналіз компонентів виявляє структурні відмінності: жінки демонструють вищі показники за самосвідомістю та соціальними навичками; чоловіки – за самоконтролем та мотивацією. Узагальнені результати відображено у таблиці 3.

Порівняльний аналіз між учасниками бойових дій (УБД; $n = 70$) та групою без бойового досвіду ($n = 16$) виявив найбільший різновекторний розрив в усьому дослідженні: $\Delta = +7,40$ балів на користь УБД (78,40 проти 71,00). Цей розрив є більшим, ніж відмінність між найвищою і найнижчою посадовою групою, і перевищує гендерну різницю. Перевага УБД є стійкою і відтворюється за всіма п'ятьма компонентами EQ без винятку. Узагальнені результати відображені у таблиці 4.

Бойові умови є принципово відмінним контекстом розвитку EQ порівняно із мирною управлінською практикою. В мирних умовах управлінські ситуації є, як правило, передбачуваними, мають достатній часовий ресурс для рефлексії і не несуть загрози фізичному виживанню. У бойових умовах кожна ситуація є потенційно критичною, часовий ресурс мінімальний, а ціна емоційно некомпетентного рішення може бути трагічною. Такі умови формують якісно інший рівень тиску на емоційно-регуляторні системи і, відповідно, якісно інший рівень їх розвитку.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Встановлено, що ефективне управління військовим підрозділом вимагає від офіцера не лише когнітивного інтелекту, а й розвинутого емоцій-

Таблиця 2

Описова статистика показників емоційного інтелекту (N = 86)

Показник	M	SD	Мін	Макс	% від макс.	Рівень
Загальний EQ	77,02	10,68	54	95	81,1 %	Вище сер.
Самосвідомість	16,16	2,82	9	20	80,8 %	Вище сер.
Самоконтроль	15,84	2,24	11	20	79,2 %	Вище сер.
Мотивація	16,58	2,92	8	20	82,9 %	Вище сер.
Емпатія	12,37	2,14	6	15	82,5 %	Середній
Соціальні навички	16,07	2,62	9	20	80,4 %	Вище сер.
Усвідомлення ролі EQ	29,58	3,89	21	35	84,5 %	Високий

Порівняльний аналіз показників EQ за статтю

Стать	n	EQ M (SD)	Б1	Б2	Б3	Б4	Б5	УБД
Чоловіча	70	77,14 (10,9)	16,14	15,94	16,63	12,40	16,03	81 %
Жіноча	16	76,50 (9,8)	16,25	15,38	16,38	12,25	16,25	75 %
Різниця (Ч–Ж)	–	$\Delta = +0,64$	–0,11	+0,56	+0,25	+0,15	–0,22	–

Таблиця 4

Порівняльний аналіз показників EQ за наявністю бойового досвіду

Група	n	EQ M (SD)	Б1	Б2	Б3	Б4	Б5
Учасники бойових дій (УБД)	70	78,40 (10,1)	16,34	16,20	16,89	12,63	16,34
Без бойового досвіду	16	71,00 (11,4)	15,38	14,25	15,25	11,25	14,88
Різниця Δ (УБД – без БД)	–	$\Delta = +7,40$	+0,96	+1,95	+1,64	+1,38	+1,46

ного інтелекту. Загальний рівень EQ у вибірці відповідає рівню «вище середнього» ($M = 77,02$; 81,1 % від максимуму), що свідчить про реальний позитивний вплив управлінської практики та умов служби на розвиток емоційно-регуляторних компетентностей офіцерів НГУ. Бойовий досвід є потужним каталізатором EQ ($\Delta = +7,40$ бали порівняно з групою без бойового досвіду), що, ймовірно, зумовлено форсованим розвитком саморегуляції та міжособистісної чутливості в умовах екстремального стресу. Гендерний аналіз засвідчив рівність загальних показників EQ між чоловіками та жінками, що спростовує упередження щодо «природно нижчої» здатності жінок до емоційно компетентного командування.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо у розробленні комплексної тренінгової програми розвитку EQ, що передбачає моделювання умов підвищеного стресу, використання ситуаційно-рольових вправ та проведення рефлексивних дебрифінгів, а також проведення повторного дослідження з розширеною вибіркою із застосуванням стандартизованих методик.

Список літератури:

1. Волощук І. С. Структура інтелекту: один феномен – різні підходи. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2024. № 2(93). С. 23–31. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-2\(93\)-23-31](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-2(93)-23-31)
2. Камишин В., Міленіна М. Еволюція інтелекту: від соціальної поведінки до індивідуальних параметрів. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2018. Вип. 2(21). С. 86–95.
3. Логодзінський В. В., Шевчук О. В. Застосування військовим лідером навичок емоційного інтелекту у процесі налагодження внутрішніх комунікацій. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 255–260.
4. Нестуля С. І. Дидактичні аспекти формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту: емоційне лідерство. *Вища освіта у*

контексті інтеграції до європейського освітнього простору : зб. наук. пр. Київ, 2018. С. 349–360.

5. Приходько І. І., Мацегора Я. В., Колесніченко О. С., Юр'єва Н. Ю. *Професіографія службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України* : монографія / за заг. ред. проф. Приходька І. І. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2021. 152 с.

6. Рекун Г. П., Меденець В. В. Емоційне лідерство в системі управління персоналом. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 691–696.

7. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. *Лідерство* : навч. посіб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 296 с.

8. Старинська О. В. Основні психологічні підходи до визначення феномену «інтелект»: теоретичний науковий дискурс. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2022. Вип. 4. С. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.4.2>

9. Bar-On R. *Emotional Intelligence Inventory (EQ-i)* : Technical Manual. Toronto, Canada : Multi-Health Systems, 1997. 564 p.

10. Goleman D. *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York : Bantam Books, 1995. 352 p.

11. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Models of emotional intelligence. *Handbook of human intelligence* / ed. R. J. Sternberg. 2nd ed. New York : Cambridge University Press, 2000. P. 396–422.

References:

1. Voloshchuk, I. S. (2024). Struktura intelektu: odyn fenomen – rizni pidkhody [The structure of intelligence: one phenomenon – different approaches]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 2(93), 23–31. [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-2\(93\)-23-31](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-2(93)-23-31) [in Ukrainian].
2. Kamyshyn, V., & Milenina, M. (2018). Evoliutsiia intelektu: vid sotsialnoi povedinky do individualnykh parametriv [Evolution of intelligence: from social behavior to individual parameters].

Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy, 2, 86–95. [in Ukrainian].

3. Loholdzynskyi, V. V., & Shevchuk, O. V. (2022). Zastosuvannia viiskovym liderom navychok emotsiinoho intelektu u protsesi nalahodzhennia vnutrishnikh komunikatsii [Application of emotional intelligence skills by a military leader in establishing internal communications]. *Habitus*, 41, 255–260. [in Ukrainian].

4. Nestulia, S. I. (2018). Dydaktychni aspekty formuvannia liderskoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv z menedzhmentu: emotsiine liderstvo [Didactic aspects of forming leadership competence of future bachelors in management: emotional leadership]. In *Vyshcha osvita u konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvithnoho prostoru*, 349–360. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Prykhodko, I. I., Matsehora, Ya. V., Kolesnichenko, O. S., & Yuriieva, N. Yu. (2021). Profesiohrafia sluzhbovo-boiovoi diialnosti viiskovosluzhbovtziv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Job profiling of service-combat activity of servicemen of the National Guard of Ukraine] Kharkiv: National Academy of the National Guard of Ukraine. [in Ukrainian].

6. Rekun, H. P., & Medenets, V. V. (2017). Emotsiine liderstvo v systemi upravlinnia personalom [Emotional leadership in personnel management system]. *Ekonomika i suspilstvo*, 13, 691–696. [in Ukrainian].

7. Serheieva, L. M., Kondratieva, V. P., & Khromey, M. Ya. (2015). Liderstvo [Leadership]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

8. Starynska, O. V. (2022). Osnovni psykholohichni pidkhody do vyznachennia fenomenu “intelekt”: teoretychnyi naukovyi dyskurs [Main psychological approaches to defining the phenomenon of “intelligence”: theoretical scientific discourse]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Psykholohiia*, 4, 9–14. <https://doi.org/10.32782/psyvisnyk/2022.4.2> [in Ukrainian].

9. Bar-On, R. (1997). Emotional intelligence inventory (EQ-i): Technical manual. Multi-Health Systems.

10. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. Bantam Books.

11. Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2000). Models of emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of human intelligence* (2nd ed., pp. 396–422). Cambridge University Press.

© А. В. Тробюк, В. В. Барко

Науково-методична стаття

Дата першого надходження статті до видання: 10.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026